

3.3. Regeringens overvejelser

Regeringen kan i det hele tilslutte sig Domstolsudvalgets forslag om at sikre domstolene større indflydelse på egne anliggender i bevillingsmæssig og administrativ henseende.

Det er således også efter regeringens opfattelse af afgørende betydning for befolkningens tillid til domstolene, at domstolene ikke blot er, men også fremtræder som, uafhængige af den udøvende magt.

Ved afgørelsen af, hvilke organisatoriske rammer der skal fastsættes for domstolene, skal der efter regeringens opfattelse på den ene side lægges betydelig vægt på de nævnte uafhængighedssynspunkter. På den anden side er det også af stor vigtighed, at domstolenes organisation afbalanceres i forhold til de andre grene af statsmagten. Domstolene bør efter regeringens opfattelse ikke være en stat i staten, der selvstændigt – og uden ansvar i forhold til staten i øvrigt – træffer afgørelse om egne bevillingsmæssige rammer og finansieringen af udgifter m.v.

En sådan ordning ville i øvrigt også stride mod grundlovens § 43, hvorefter skatter skal fastsættes ved lov.

Regeringen er således enig med udvalget i, at det ikke vil være stemmende med fundamentale demokratiske principper i folkestyret at udskille domstolene til en selvstændig selvfinansierende og selvadministrerende enhed.

Regeringen er ligeledes enig med udvalget i, at det både organisatorisk, ud fra uafhængighedssynspunkter og i relation til kontrolmuligheder vil give en række meget væsentlige problemer at placere domstolene direkte under Folketinget. Forslaget er derfor udformet i overensstemmelse med Domstolsudvalgets forslag.

4. Domstolenes og Domstolsstyrelsens ressortmæssige placering

4.1. Debatten om den ressortmæssige placering af domstolene

Domstolenes ressortmæssige placering inden for det ministerielle system har også været debatteret i de seneste år. Det har navnlig været anført, at det er principielt uheldigt, at domstolene, som har til opgave at kontrollere politiet og tage stilling til anklagemyndighedens påstande, hører under samme minister som disse to myndigheder. Problemet accentueres efter kritikernes opfattelse af det karrieremønster, der har tegnet sig ved, at en række centrale stillinger inden for såvel domstolene som politiet og anklagemyndigheden har været besat med jurister, der har en fælles forudgående karriere i Justitsministeriet.

4.2. Domstolsudvalgets overvejelser

Efter grundlovens § 14 er forretningernes fordeling mellem ministrene et regeringsanliggende, der bestemmes ved kongelig resolution efter statsministerens indstilling. Domstolsudvalget blev dog i kommissoriet bedt om at overveje domstolenes ressortmæssige placering bl.a. i forbindelse med overvejelserne vedrørende den fremtidige ordning med hensyn til domstolenes bevillinger og administration.

Et flertal i udvalget (11 medlemmer) mener, at det ressortmæssige spørgsmål bør vurderes i lyset af de forslag om oprettelse af en selvstændig domstolsstyrelse, jf. nedenfor under pkt. 5, og et dommerudnævnelsesråd, som udvalget stiller.

De to forslag fører efter flertallets mening til, at de synspunkter, der hidtil har kunnet anføres til støtte for, at domstolene udskilles fra Justitsministeriet, ikke længere har samme vægt, og at det er vanskeligt at anføre saglige grunde for at flytte domstolene fra Justitsministeriet. En flytning vil desuden medføre ulemper på det lovgivningsmæssige plan. Flertallet går derfor ind for, at domstolene forbliver tilknyttet Justitsministeriet.

6 medlemmer af flertallet understreger, at deres stillingtagen til domstolenes ressortmæssige placering vil være en anden, såfremt der ikke etableres en selvstændig domstolsstyrelse. Disse medlemmer finder, at Statsministeriet i givet fald bør være ressortministeriet for domstolene. 5 medlemmer af flertallet er af den opfattelse, at Justitsministeriet også fremtidig bør være ressortministeriet for domstolene, selv om en domstolsstyrelse ikke oprettes.

Et mindretal i udvalget (5 medlemmer) finder, at det er af afgørende betydning, at domstolene ikke er placeret under den samme minister, som har politiet og anklagemyndigheden under sit ressortområde, heller ikke selv om der etableres en domstolsstyrelse. Kun ved en sådan udskillelse sikrer man sig efter disse medlemmers opfattelse, at domstolene fremtræder og også i realiteten fungerer som en uafhængig institution uden organisatorisk forbindelse til politiet og anklagemyndigheden.

3 medlemmer af mindretallet finder ikke at burde komme med yderligere anbefalinger om den ressortmæssige placering. 2 medlemmer af mindretallet peger på Statsministeriet som ressortministeriet for domstolene.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 114-119.